QORAQALPOG‘ISTON RESPUBLIKASINING TASHQI SAVDO AYLANMASI (2020- yil yanvar-iyul)

Mamlakatning tashqi iqtisodiy faoliyati, xususan tashqi savdo sohasida amalga oshirilayotgan islohotlarning pirovard natijasi aholining turmush darajasiga bevosita o`z ta`sirini o`tkazadi.

2020- yil yanvar-iyul oylari yakuni bilan Qoraqalpog‘iston Respublikaning tashqi savdo aylanmasi (matnda TSA) 297,7 mln. AQSh dollarini tashkil etib, 2019- yilning mos davriga nisbatan 138,7 mln. AQSh dollariga yoki 31,8 % ga kamaydi.

TASHQI SAVDO AYLANMASI VA BALANSI (2020- yil yanvar-iyul, mln. AQSh dollari)

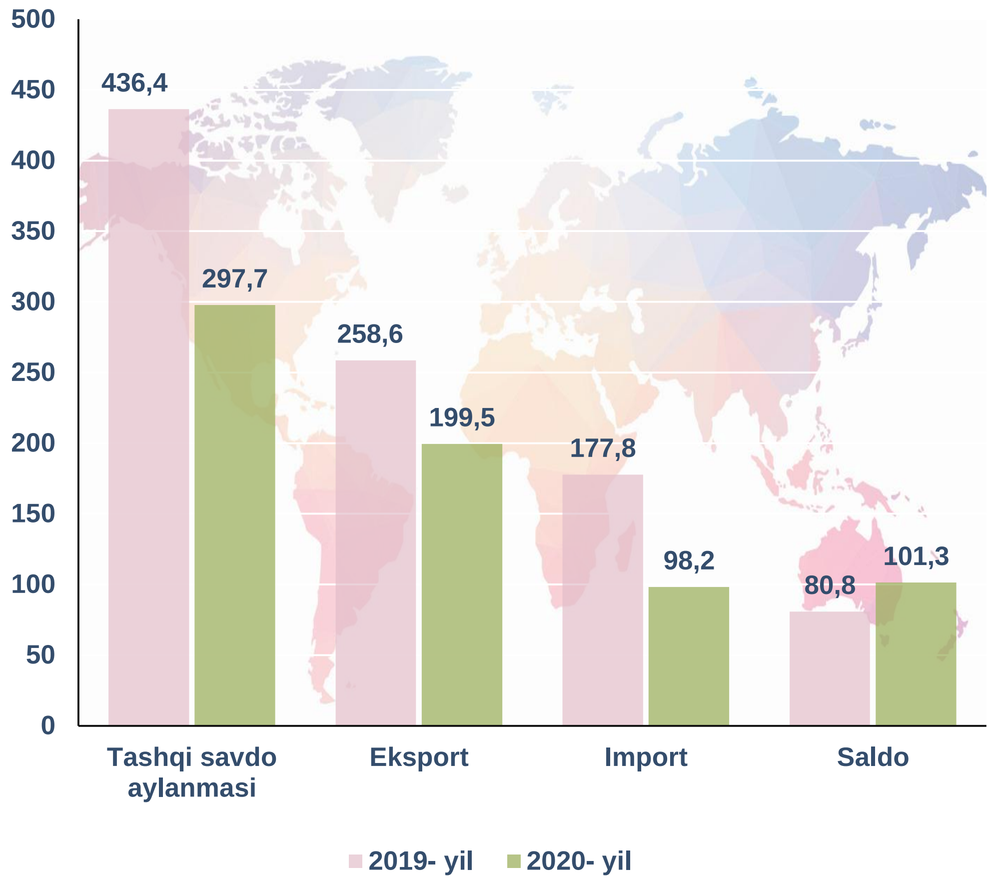

QORAQALPOG‘ISTON RESPUBLIKASI TASHQI SAVDO AYLANMASIDA MDH VA BOSHQA DAVLATLARNING ULUSHI (yanvar-iyul, % da)

TSA da eksport hajmi 199,5 mln. AQSh dollariga (22,9 % ga kamaydi) va import hajmi 98,2 mln. AQSh dollariga (44,7 % ga kamaydi) yetdi. Hisobot davrida - 101,3 mln. AQSh dollari qiymatida aktiv tashqi savdo balansi qayd etildi.

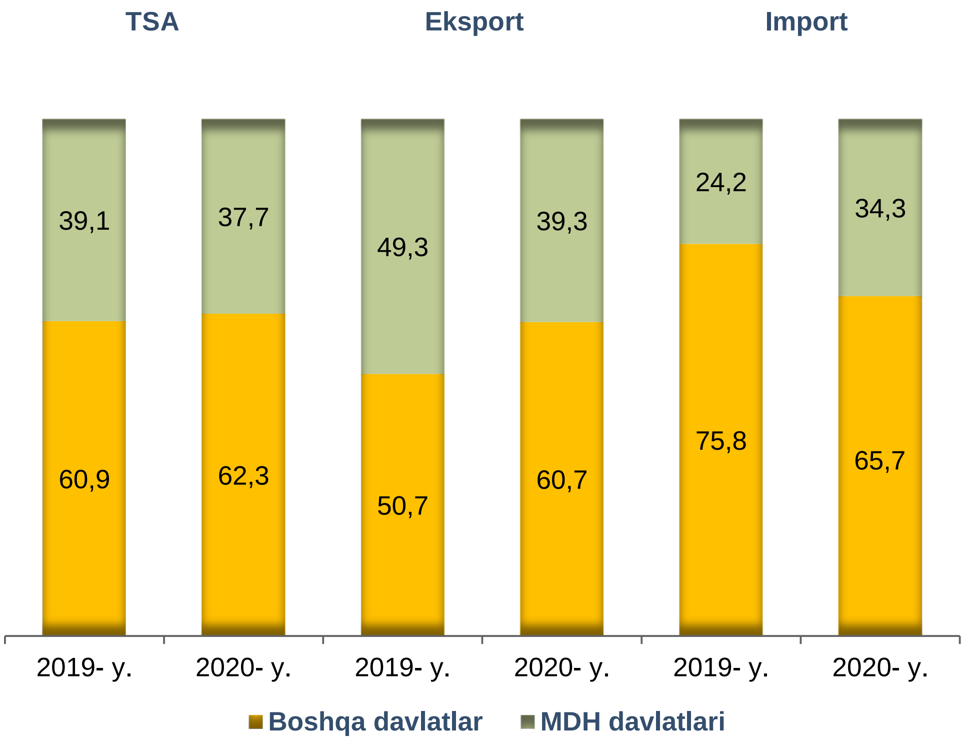

Shu bilan birga ta‘kidlab o‘tish kerakki, 2020- yilning iyul oyida eksport qilingan tovar va xizmatlar, iyun oyiga nisbatan 4,5 mln. AQSh dollarga kam eksport qilindi va 26,1 mln. AQSh dollarini tashkil etdi. Tovar va xizmatlar importi hajmi esa 14,5 mln. AQSh dollarini tashkil qilgan bo‘lib, bu esa iyun oyiga nisbatan 5,2 mln. AQSh dollariga kamroqdir.

TOVAR VA XIZMATLAR-NING OYLIK EKSPORT-IMPORT KO‘RSATKICH-LARI DINAMIKASI (2020- yil yanvar-iyul, mln. AQSh dollari)

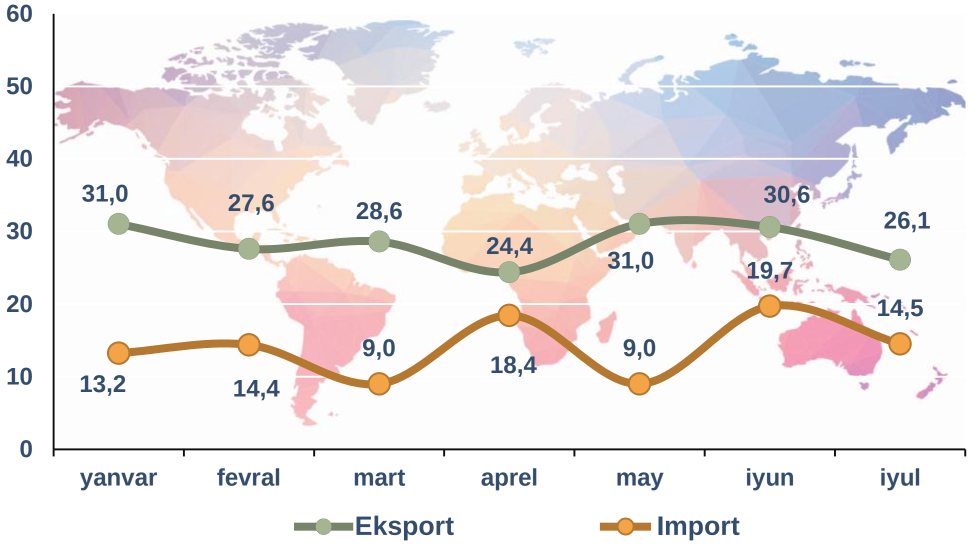

2020- yil yanvar-iyul oylarida Qoraqalpog‘iston Respublikasi tashqi savdo aylanmasida yuqori ulushga ega davlatlar ketma-ketligi quyidagicha ko‘rinish olgan:

QORAQALPO-G‘ISTON RESPUBLIKASI BILAN TASHQI SAVDO AYLANMASI ENG YUQORI ULUSHGA EGA BO`LGAN DAVLATLAR (2020- yil yanvar-iyul, mln. AQSh dollari, ulushi, % da)

Davlatlar	TSA	Eksport	Import	Ulushi, % da
Xitoy Xalq Respublikasi	81,4	59,2	22,2	27,4
Rossiya Federatsiyasi	67,6	46,0	21,6	22,7
Turkiya	37,0	36,0	1,0	12,4
Qozog‘iston	32,2	23,4	8,8	10,8
Koreya Respublikasi	21,6	2,6	19,0	7,3
Latviya	14,5	12,3	2,2	4,9
Vyetnam	6,1	-	6,1	2,0
Ukraina	4,1	3,5	0,6	1,4
Tojikiston	3,4	3,4	-	1,1
Bangladesh	3,4	3,4	-	1,1
Qirg‘iz Respublikasi	2,6	1,4	1,2	0,9
Afg‘oniston	2,1	2,1	-	0,7
Ruminiya	1,6	-	1,6	0,5

QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASINING YIRIK HAMKOR DAVLATLAR BILAN TASHQI SAVDO AYLANMASI DINAMIKASI (2020- yil yanvar-iyul, mln. AQSh dollari)

Qoraqalpog'iston Respublikasi, jahonning 55 dan ortiq mamlakatlari bilan savdo aloqalarini amalga oshirib kelmoqda. TSA ning nisbatan salmoqli hissasi Xitoy Xalq Respublikasida (27,4 %), Rossiya Federatsiyasida (22,7 %), Turkiyada (12,4 %), Qozog`istonda (10,8 %), Koreya Respublikasida (7,3 %), Latviyada (4,9 %) va Vyetnamda (2,0 %) qayd etilgan.

Davlatlar	2018- y.	2019- y.	2020- y.
Xitoy Xalq Respublikasi	**103,5**	**115,1**	**81,4**
Eksport	78,2	66,4	59,2
Import	25,3	48,7	22,2
Saldo	52,9	17,7	37,0
Rossiya Federatsiyasi	**111,5**	**107,3**	**67,6**
Eksport	80,1	85,2	46,0
Import	31,4	22,0	21,6
Saldo	48,7	63,2	24,4
Turkiya	**69,9**	**51,7**	**37,0**
Eksport	64,5	35,7	36,0
Import	5,5	16,0	1,0
Saldo	59,0	19,7	35,0
Qozog`iston	**41,5**	**51,3**	**32,2**
Eksport	34,0	35,9	23,4
Import	7,4	15,4	8,8
Saldo	26,6	20,5	14,6
Koreya Respublikasi	**18,2**	**37,1**	**21,6**
Eksport	2,7	11,3	2,6
Import	15,5	25,8	19,0
Saldo	-12,8	-14,5	-16,4
Latviya	**18,6**	**14,5**	**14,5**
Eksport	16,2	12,0	12,3
Import	2,4	2,5	2,2

QORAQALPOG‘ISTON RESPUBLIKASINING YIRIK HAMKOR DAVLATLAR BILAN TASHQI SAVDO AYLANMASI DINAMIKASI (2020- yil yanvar-iyul, mln. AQSh dollari)

Davlatlar	2018- y.	2019- y.	2020- y.
Saldo	13,8	9,5	10,1
Vyetnam	**3,8**	**7,9**	**6,1**
Eksport	1,0	-	-
Import	2,9	7,9	6,1
Saldo	-1,9	-7,9	-6,1
Ukraina	**4,6**	**4,4**	**4,1**
Eksport	3,2	2,1	3,5
Import	1,5	2,3	0,6
Saldo	1,7	-0,2	2,9
Tojikiston	**1,4**	**1,5**	**3,4**
Eksport	1,2	1,5	3,4
Import	0,2	-	-
Saldo	1,0	1,5	3,4
Bangladesh	**0,6**	**-**	**3,4**
Eksport	0,6	-	3,4
Import	-	-	-
Saldo	0,6	-	3,4
Qirg‘iz Respublikasi	**2,9**	**2,5**	**2,6**
Eksport	2,9	2,0	1,4
Import	-	0,5	1,2
Saldo	2,9	1,5	0,2
Afg‘oniston	**1,0**	**0,6**	**2,1**
Eksport	1,0	0,6	2,1
Import	-	-	-
Saldo	1,0	0,6	2,1
Ruminiya	**1,5**	**1,3**	**1,6**
Eksport	-	-	-
Import	1,5	1,3	1,6
Saldo	-1,5	-1,3	-1,6

QORAQALPOG‘ISTON RESPUBLIKASINING EKSPORTI (2020- yil yanvar-iyul)

2020- yil yanvar-iyul oylarida eksport hajmi 199,5 mln. AQSh dollariga teng bo‘ldi. Eksport tarkibida tovarlar 99,4 % ulushga ega, bular asosan kimyo mahsulotlari va undan tayyorlangan buyumlar (70,8 %) va oziq-ovqat mahsulotlari (11,6 %) guruhlari hissasiga to‘g‘ri kelmoqda.

TOVAR VA XIZMATLAR EKSPORTI TARKIBI (yanvar-iyul, ming AQSh dollari)

2019- yil **2020- yil**

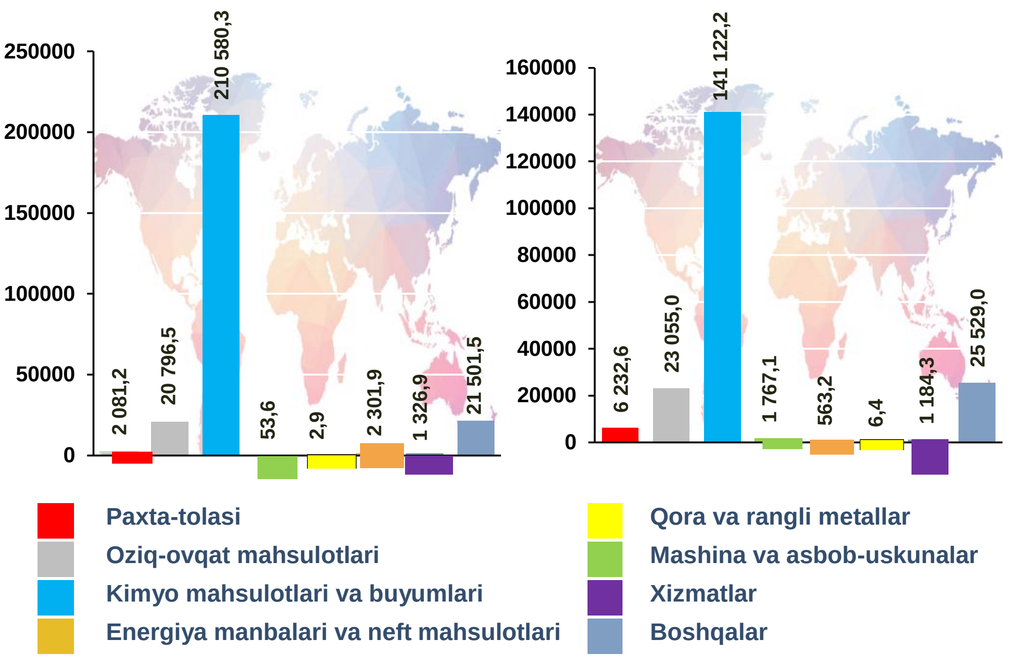

TOVAR VA XIZMATLAR EKSPORTI ULUSHI (2020- yil yanvar-iyul, % da)

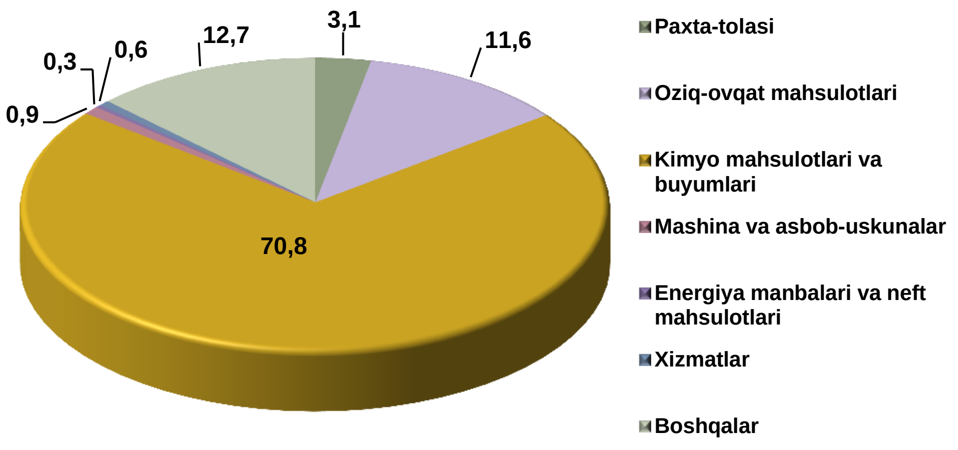

MDH VA BOSHQA XORIJIY DAVLATLARGA EKSPORT TARKIBI (2020- yil yanvar-iyul)

	Mln. AQSh dollari			Umumiy hajmga nisbatan, % da		
	Jami	MDH davlat-lari	Boshqa davlatlar	Jami	MDH davlat-lari	Boshqa davlatlar
Jami eksport	**199,5**	**78,5**	**121,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**
Paxta-tolasi	6,2	-	6,2	3,1	-	5,1
Oziq-ovqat mahsulotlari	23,1	6,5	16,6	11,6	8,2	13,7
Kimyo mahsulotlari va buyumlari	141,2	65,1	76,1	70,8	82,9	62,9
Energiya manbalari va neft mahsulotlari	0,6	0,2	0,4	0,3	0,2	0,3
Qora va rangli metallar	-	-	-	-	-	-
Mashina va asbob-uskunalar	1,7	-	1,7	0,9	0,1	1,4
Xizmatlar	1,2	0,8	0,4	0,6	1,0	0,3
Boshqalar	25,5	5,9	19,6	12,7	7,6	16,3

MDH mamlakatlari va boshqa mamlakatlarga eksportning yo`nalishi bo`yicha farqlanishlar mavjudligi kuzatilmoqda. Xususan, MDH mamlakatlariga eksportning asosiy qismi kimyo mahsulotlari va buyumlari hissasiga to`g`ri kelmoqda, keyingi o`rinlarda eksport hajmi bo`yicha oziq-ovqat mahsulotlari va xizmatlarga to`g`ri kelmoqda.

Eksport qilinayotgan tovar va xizmatlarning oylar kesimidagi o‘zgarish sur’atlari bo‘yicha quyida keltirilgan ma’lumotlardan shuni ko‘rishimiz mumkinki, 2020- yilning yanvar-iyul oylari davomida eng yuqori o‘sish sur’atlari may oyida kuzatilgan.

TOVAR VA XIZMATLAR EKSPORTINING O`ZGARISH SUR`ATLARI (2020- yil yanvar-iyul, % da)

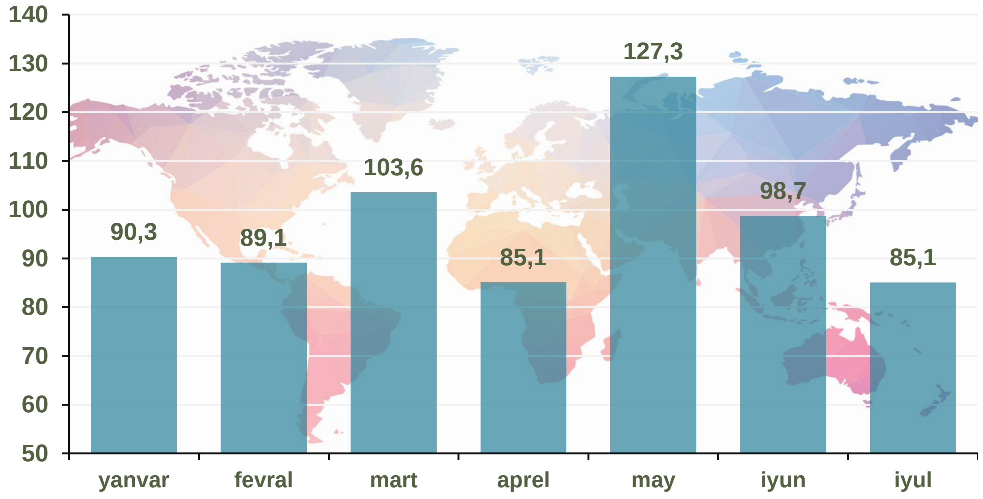

Shuningdek, tovar va xizmatlar eksporti o‘zgarish sur’atlarining tahliliga asosan, 2020- yilning iyul oyida eksport qilingan tovar va xizmatlar iyun oyiga nisbatan 13,6 % ga kamaygan.

Xizmatlar eksporti hajmi 1,2 mln. AQSh dollarini yoki jami eksport hajmining 0,6 % ini tashkil etib, 2019- yilning shu davriga nisbatan 89,3 % ni tashkil etdi.

Xizmatlar eksporti tarkibining asosiy ulushi transport xizmatlari (53,8 %), moliyaviy xizmatlar (25,8 %) va safarlar (19,6 %) hissasiga to‘g‘ri keladi.

XIZMATLAR EKSPORTI TARKIBI (yanvar-iyul, % da)

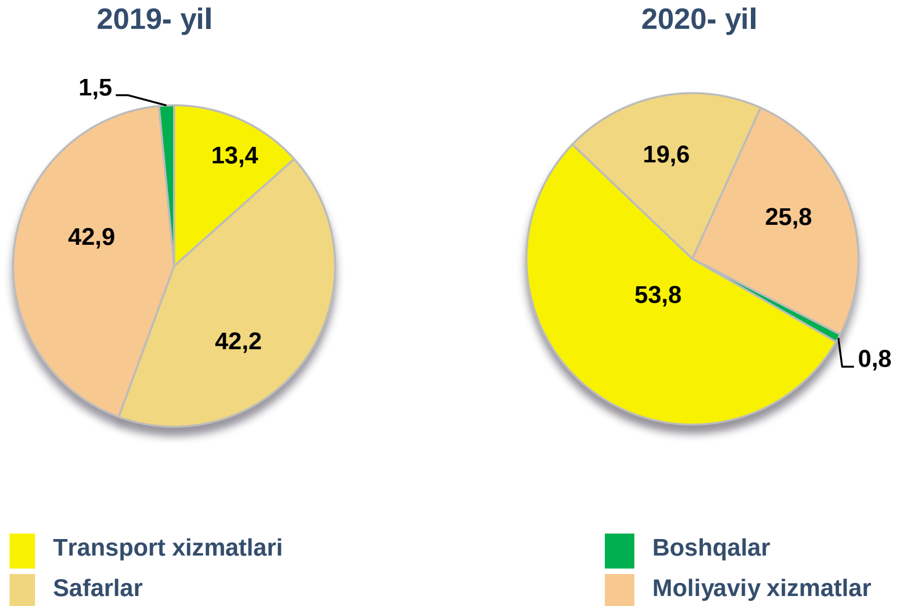

Tovar va xizmatlar eksporti dinamikasi tahliliga ko'ra, 2020- yilning iyul oyi mobaynida eksport qilingan tovarlar hajmi, iyun oyiga nisbatan 4,4 mln. AQSh dollariga kam eksport qilindi va 26,0 mln. AQSh dollarini tashkil etdi. Xizmatlar eksporti esa 0,1 mln. AQSh dollarini tashkil etgan.

TOVARLAR VA XIZMATLAR EKSPORTI DINAMIKASI (2020- yil yanvar-iyul, mln. AQSh dollari)

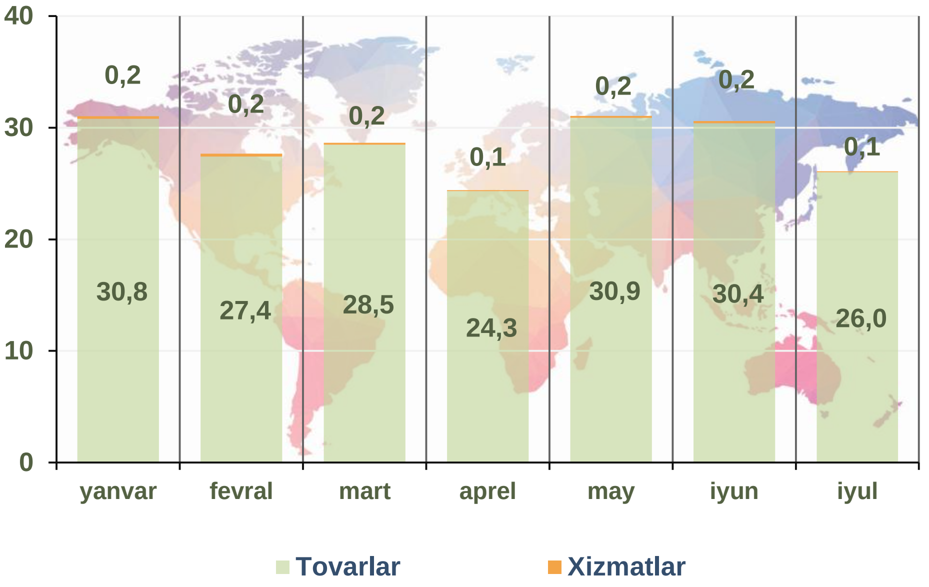

RESPUBLIKA EKSPORTIDA ASOSIY HAMKOR DAVLATLAR-NING ULUSHI (yanvar-iyul, % da)

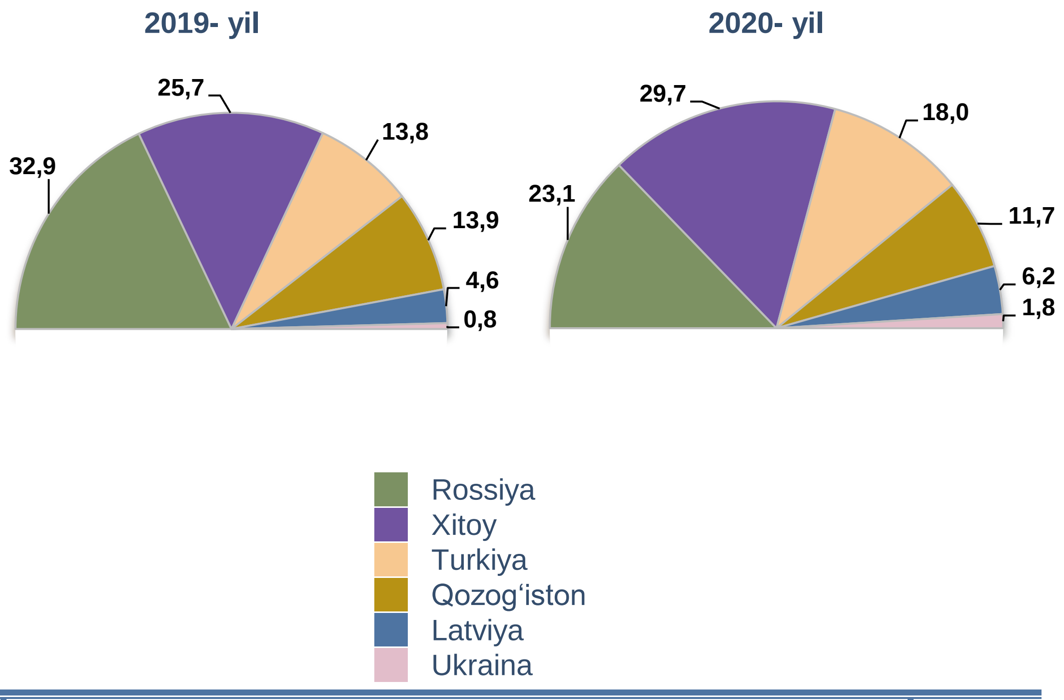

QORAQALPOG‘ISTON RESPUBLIKASINING ASOSIY HAMKOR DAVLATLARGA AMALGA OSHIRGAN EKSPORT HAJMI (yanvar-iyul)

Eksport qilinayotgan tovar va xizmatlarning asosiy qismi Xitoy, Rossiya Federatsiyasi va Turkiya hissasiga to‘g‘ri kelmoqda. Bu esa umumiy eksport hajmining 70,8 % ini tashkil qiladi. Xitoy, Rossiya Federatsiyasi va Turkiyaga eksport qilinayotgan tovarlar tarkibiga nazar tashlasak, asosan kimyo mahsulotlari va undan tayyorlangan buyumlardan iborat ekanligini ko‘rishimiz mumkin.

Davlat nomi	Mln. AQSh doll.		Ulushi, % da		O‘rni	
	2019- yil	2020- yil	2019- yil	2020- yil	2019- yil	2020- yil
Xitoy	66,4	59,2	25,7	29,7	2	1
Rossiya	85,2	46,0	32,9	23,1	1	2
Turkiya	35,7	36,0	13,8	18,0	4	3
Qozog‘iston	35,9	23,3	13,9	11,7	3	4
Latviya	12,0	12,3	4,6	6,2	5	5
Ukraina	2,1	3,5	0,8	1,8	7	6
Tojikiston	1,5	3,4	0,6	1,7	8	7
Bangladesh	-	3,4	-	1,7	11	8
Koreya Respublikasi	11,3	2,6	4,4	1,3	6	9
Afg‘oniston	0,6	2,1	0,2	1,1	10	10
Iroq	1,0	1,5	0,4	0,7	9	11

MEVA-SABZAVOT MAHSULOT-LARI EKSPORTI (2020- yil yanvar-iyul)

2020- yilning yanvar-iyul oylarida jami 25 831,4 tonna meva-sabzavot mahsulotlari 5 950,8 ming AQSh dollariga eksport qilindi (2019- yilning mos davriga nisbatan 25,2 % ga kamaygan). Meva-sabzavot mahsulotlarining eksport tarkibiga qaralsa, 2020- yilning yanvar-iyul oylarida 23 134,1 tonna sabzavotlar 4 377,8 ming AQSh dollariga eksport qilingan.

MEVA-SABZAVOT MAHSULOTLARI EKSPORTI (2020- yil yanvar-iyul)

Shuningdek, 1 735,1 tonna meva va rezavorlar 1 148,5 ming AQSh dollariga eksport qilingan bo‘lib, eksport hajmi 2019- yilning mos davriga nisbatan 2 294,8 tonnaga kamaygan.

Shuni aytib o‘tish joizki, mamlakatimizda eksport salohiyatini kengaytirish, yangi bozorlarni o‘zlashtirish natijasida meva-sabzavot mahsulotlari, uzum, poliz, dukkakli ekinlar, shuningdek, quritilgan sabzavot va mevalarni eksport qilish hajmi oshib bormoqda. Jumladan, 2020- yilning yanvar-iyul oylarida yeryong'oq eksporti hajmi 15,1 ming AQSh dollariga yetdi (2019- yilning mos davriga nisbatan 4,0 barobarga ko‘paygan).

RESPUBLIKAMIZDA YETISHTIRILGAN MEVA VA SABZAVOT MAHSULOTLARINING ASOSIY BOZORLARI EKSPORT GEOGRAFIYASI (yanvar-iyul)

Davlat nomi	2019- yil			2020- yil		
	tonna	Ming AQSh doll.	ulushi, % da	tonna	Ming AQSh doll.	ulushi, % da
Qozog‘iston	15 196,4	5 855,3	73,6	24 073,1	5 072,7	85,2
Rossiya	3 958,6	1 417,7	17,8	1 541,7	675,3	11,3
Qirg‘iz Respublikasi	69,1	109,5	1,4	62,2	78,3	1,3
Xitoy	25,5	24,7	0,3	51,0	53,0	0,9
Iroq	-	-	-	47,5	33,3	0,6
BAA	-	-	-	23,0	23,0	0,4
Turkiya	502,6	66,0	0,8	10,0	12,0	0,2
Ukraina	21,5	101,1	1,3	22,9	3,2	0,1

MEVA VA SABZAVOT MAHSULOTLARINING TARKIBI (yanvar-iyul, % da)

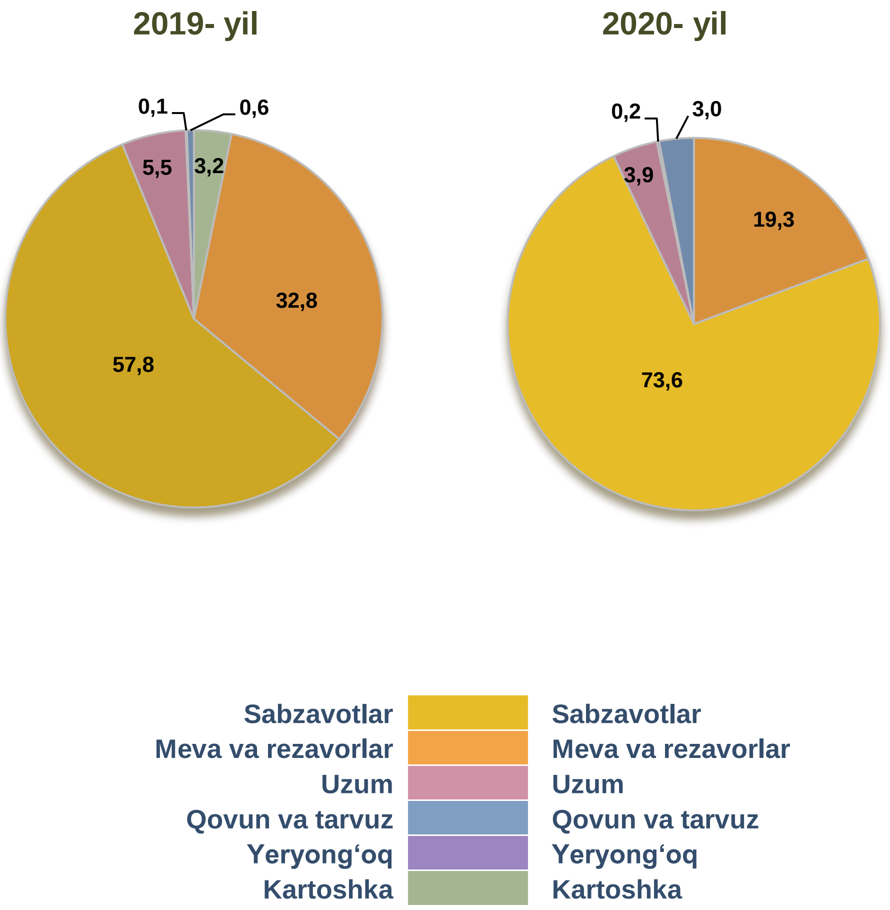

QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASINING IMPORTI (2020- yil yanvar-iyul)

2020- yilning yanvar-iyul oylarida import hajmi 98,2 mln. AQSh dollarini tashkil etib, 2019- yilning shu davriga nisbatan 44,7 % ga kamaydi. Import tarkibida eng katta ulush mashina va asbob uskunalar (32,8 %), kimyo mahsulotlari va buyumlari (18,9 %), oziq-ovqat mahsulotlari (13,9 %) guruhlari hisobiga to'g'ri keldi.

TOVAR VA XIZMATLAR IMPORTI TARKIBI (yanvar-iyul, ming AQSh dollari)

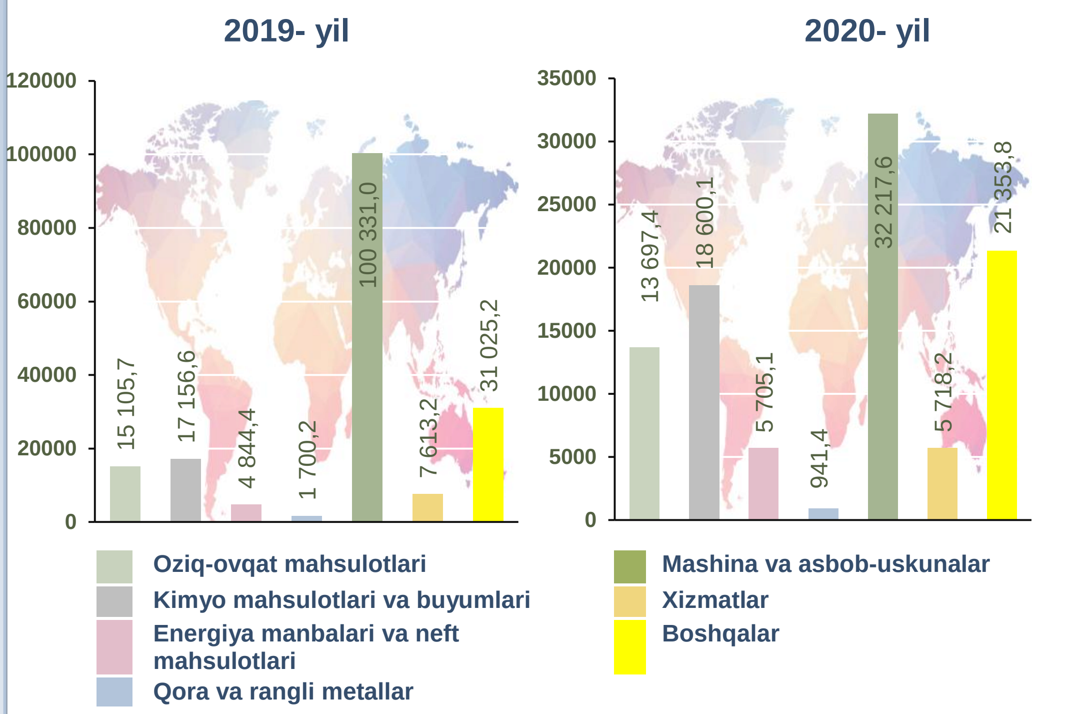

TOVAR VA XIZMATLAR IMPORTI ULUSHI (2020- yil yanvar-iyul, % da)

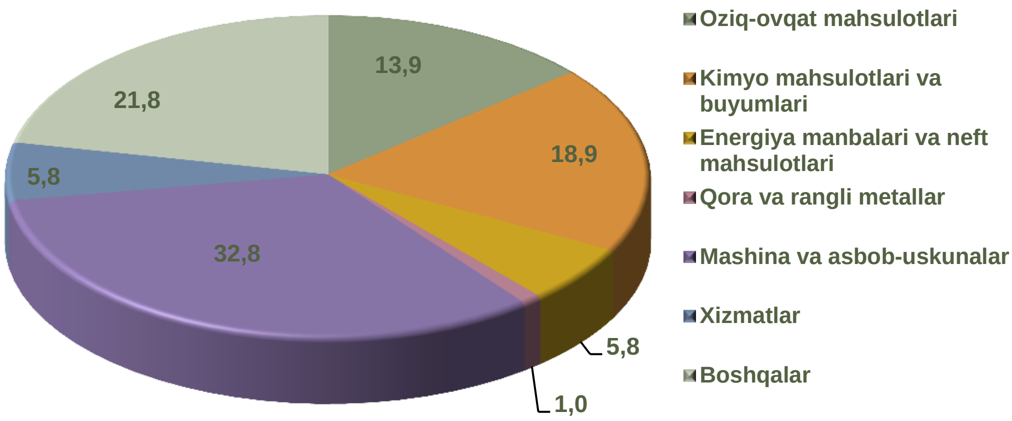

MDH VA BOSHQA XORIJIY DAVLATLARDAN IMPORT TARKIBI (2020- yil yanvar-iyul)

	Mln. AQSh dollari			Umumiy hajmga nisbatan, % da		
	Jami	MDH davlatlari	Boshqa davlatlar	Jami	MDH davlatlari	Boshqa davlatlar
Import	**98,2**	**33,7**	**64,5**	**100**	**100**	**100**
Oziq-ovqat mahsulotlari	13,7	12,7	1,0	13,9	37,6	1,6
Kimyo mahsulotlari va buyumlari	18,6	1,5	17,1	18,9	4,4	26,5
Energiya manbalari va neft mahsulotlari	5,7	2,6	3,1	5,8	7,7	4,8
Qora va rangli metallar	0,9	0,1	0,9	1,0	0,2	1,4
Mashina va asbob-uskunalar	32,2	4,2	28,1	32,8	12,3	43,5
Xizmatlar	5,7	0,3	5,4	5,8	0,9	8,4
Boshqalar	21,4	12,5	8,9	21,8	36,9	13,8

Import qilingan tovar va xizmatlarning oylar kesimidagi o‘zgarish sur’atlari bo‘yicha quyida keltirilgan ma’lumotlardan shuni ko‘rishimiz mumkinki, 2020- yilning yanvar-iyul oylari davomida eng yuqori o‘sish sur’atlari iyun oyida kuzatilgan.

TOVARLAR VA XIZMATLAR IMPORTINING O‘ZGARISH SUR’ATLARI DINAMIKASI (2020- yil yanvar-iyul, % da)

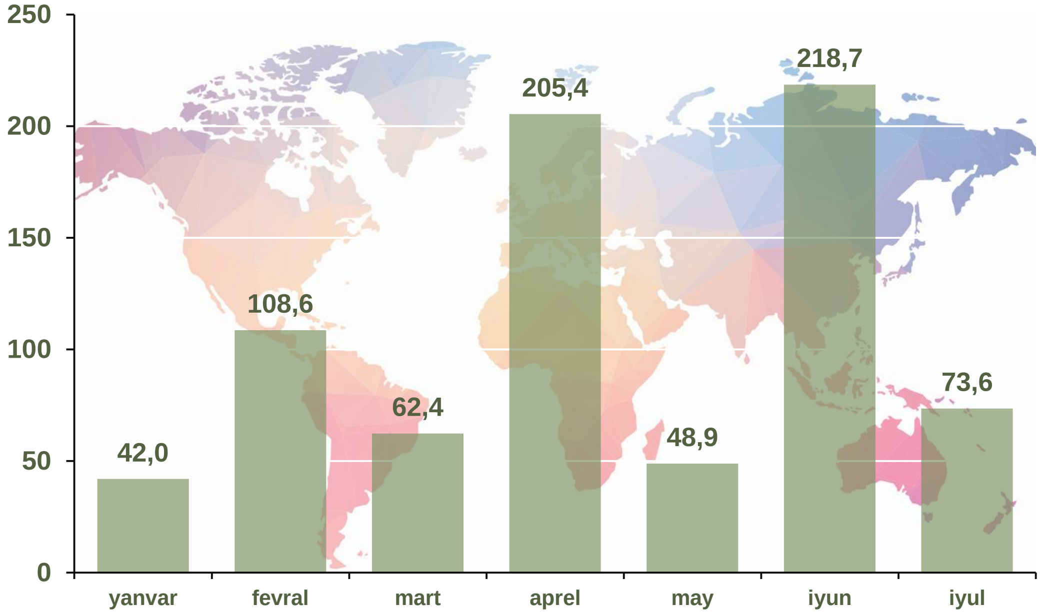

Shuningdek, tovar va xizmatlar importi o‘zgarish sur’atlarining tahliliga asosan, 2020- yilning iyul oyida import qilingan tovar va xizmatlar iyun oyiga nisbatan 145,1 % ga kamaygan.

QORAQALPOG‘ISTON RESPUBLIKASIGA ASOSIY HAMKOR DAVLATLARDAN AMALGA OSHIRILGAN IMPORT HAJMI (yanvar-iyul)

Davlatlar	Mln. AQSH dollari		Ulushi, % da		O`rni	
	2019-y.	2020-y.	2019-y.	2020-y.	2019-y.	2020-y.
Xitoy Xalq Respublikasi	48,7	22,3	27,4	22,7	1	1
Rossiya Federatsiyasi	22,0	21,6	12,4	22,0	3	2
Koreya Respublikasi	25,8	19,0	14,5	19,4	2	3
Qozog`iston	15,4	8,8	8,7	9,0	4	4
Vyetnam	7,9	6,1	4,5	6,2	5	5
Latviya	2,5	2,2	1,4	2,3	8	6
Ruminiya	1,3	1,6	0,7	1,6	10	7
Eron	4,1	1,3	2,3	1,3	7	8
Qirg’iz Respublikasi	0,5	1,2	0,3	1,2	11	9
Polsha	2,0	1,1	1,1	1,1	9	10
Buyuk Britaniya	7,4	1,1	4,2	1,1	6	11
Avstriya	0,1	1,0	-	1,0	12	12

XIZMATLAR IMPORTI TARKIBI (yanvar-iyul, % da)

2019- yil

2020- yil

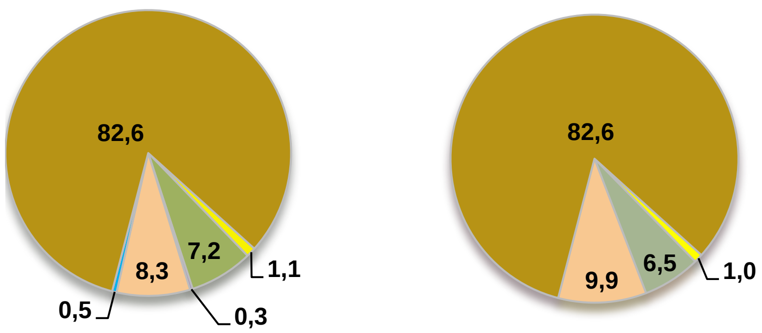

Telekommunikatsiya, kompyuter va axborot xizmatlari
Texnik xizmat ko‘rsatish va ta’mirlash xizmatlari
Jismoniy shaxslarning madaniyat va hordiq sohasidagi xizmatlari
Moliyaviy xizmatlar
Transport xizmatlari
Boshqalar

Xizmatlar importi hajmi 5,7 mln. AQSh dollarini yoki jami import hajmining 5,8 % ini tashkil etdi va 2019- yilning shu davriga nisbatan 75,1 % ni tashkil etdi. Xizmatlar importi tarkibining asosiy ulushi boshqa ish yuzasidagi xizmatlar (82,6 %) va moliyaviy xizmatlar (9,9 %) dan iborat bo'ldi.

TOVARLAR VA XIZMATLAR IMPORTI DINAMIKASI (2020- yil yanvar-iyul, mln. AQSh dollari)

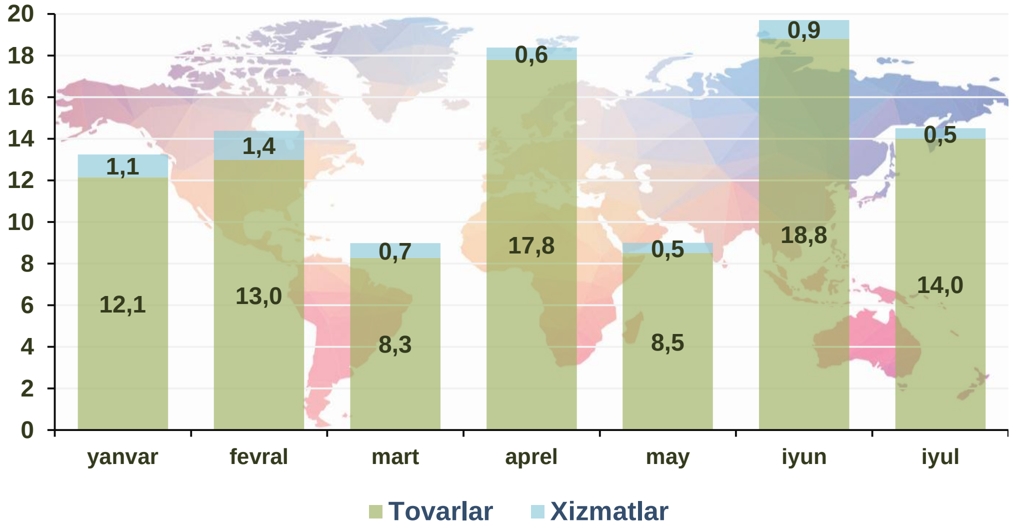

Shu bilan birga ta'kidlab o'tish kerakki, Qoraqalpog'iston Respublikaga import qilinayotgan tovar va xizmatlar iyul oyida, iyun oyiga nisbatan 5,2 mln. AQSh dollarga kam import qilingan bo'lib, shundan tovarlar 4,8 mln. AQSh dollarga, xizmatlar esa 0,4 mln. AQSh dollarga kam import qilingan.

RESPUBLIKA IMPORTIDA ASOSIY HAMKOR DAVLATLAR-NING ULUSHI (yanvar-iyul, % da)

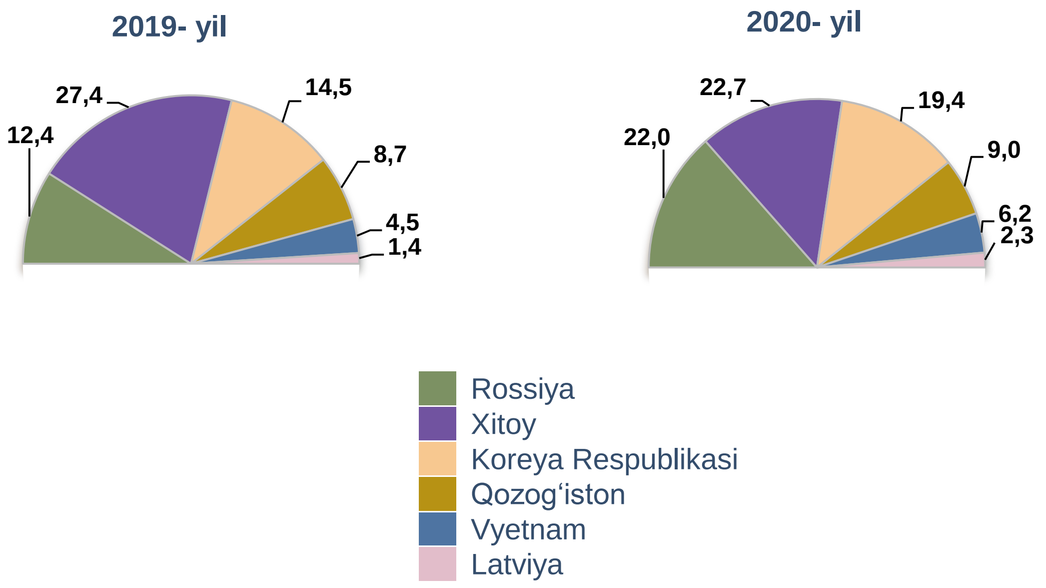

2020- yilning yanvar-iyul oylarida respublikaga 40 dan ortiq xorijiy davlatlardan tovar va xizmatlar importi amalga oshirilgan. Shulardan 6 ta eng yirik bo‘lgan Xitoy Xalq Respublikasi, Rossiya Federatsiyasi, Koreya Respublikasi, Qozog‘iston, Vyetnam va Latviya hamkor davlatlaridan jami import hajmi 80,0 mln. AQSh dollariga teng. Bu esa umumiy import hajmining 81,6 % ini tashkil qiladi.

Yuqorida qayd etib o‘tilganidek, import tarkibida asosiy ulushni tashkil qilayotgan mashina va asbob-uskunalar, oziq-ovqat mahsulotlari hamda kimyo mahsulotlari va buyumlari asosan qaysi davlatlardan respublikamizga olib kirilayotganligini quyidagi sxemalardan ko‘rish mumkin.

MASHINA VA ASBOB-USKUNALAR IMPORT QILINGAN ASOSIY HAMKOR DAVLATLAR (2020- yil yanvar-iyul)

DAVLAT NOMI	XITOY	VYETNAM	ROSSIYA	KOREYA RESPUBLIKASI	SHVEYT-SARIYA
Ming AQSH doll.	16 079,8	5 915,1	3 574,7	1 126,4	772,4
2019- yilning shu davriga nisbatan, % da	35,1	75,6	60,3	22,8	11,9 b.
Ulushi, % da	49,9	18,4	11,1	3,5	2,4

OZIQ-OVQAT MAHSULOTLARI IMPORT QILINGAN ASOSIY HAMKOR DAVLATLAR (2020- yil yanvar-iyul)

DAVLAT NOMI	QOZOG‘ISTON	ROSSIYA	POLSHA	BELARUS
Ming AQSH doll.	8 484,8	4 039,8	788,0	173,9
2019- yilning shu davriga nisbatan, % da	69,8	2,1 b.	-	-
Ulushi, % da	61,9	29,5	5,8	1,3

KIMYO MAHSULOTLARI VA BUYUMLARI IMPORT QILINGAN ASOSIY HAMKOR DAVLATLAR (2020- yil yanvar-iyul)

DAVLAT NOMI	KOREYA RESPUBLIKASI	XITOY	ROSSIYA	QATAR	BELGIYA
Ming AQSH doll.	9 399,7	3 464,9	1 105,5	940,6	817,2
2019- yilning shu davriga nisbatan, % da	121,0	44,6	14,2	12,1	10,5
Ulushi, % da	50,5	18,6	5,9	5,1	4,4

Yurtimizda tashqi iqtisodiy faoliyatni rivojlantirish borasida amalga oshirilayotgan keng qamrovli islohotlar va dunyo mamlakatlari bilan olib borilayotgan mustahkam aloqalar natijasida mamlakatimizning eksport salohiyati oshib bormoqda.

Shuningdek, hukumatimiz tomonidan bir qator soliq, bojxona imtiyozlarining yaratilishi, ishlab chiqarishni modernizatsiya qilish va raqobatbardosh mahsulotlarni ishlab chiqarilishi milliy mahsulotlarimizni tashqi bozorlarda mustahkam o'rin egallashlari uchun zamin yaratmoqda.

.

Tashqi iqtisodiy faoliyat va savdo statistikasi bo`limi
Tel.: 61 224-92-06